

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Дерев'янко Н. З.

*докторка філософії в галузі права,
завідувачка кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Качинська О. І.

*здобувачка вищої освіти 2 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти юридичного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Зміни, які відбуваються в Україні протягом останніх двадцять років, говорять про те, що в нашій державі створюються передумови формування зрілого громадянського суспільства. Успіхи в цьому напрямку залежать не тільки від розвитку економіки, ефективного законодавства і модернізації суспільно-правових відносин, а й від готовності держави впорядкувати їх, забезпечити кожному конституційні гарантії і необхідний захист, особливе місце серед яких займає гарантія на отримання кваліфікованої юридичної допомоги [1].

Конституція України у статті 59 закріпила, що кожен має право на професійну правничу допомогу [2]. Але необхідно відзначити, що характерною рисою і основною особливістю конституційного права на професійну правничу полягає в тому, що воно використовується для реалізації і захисту інших прав і свобод людини і громадянина. Жодне із закріплених в Конституції України прав не може ефективно здійснюватися без права на отримання кваліфікованої юридичної допомоги, яке в науці конституційного права розглядається як юридична гарантія всіх прав і свобод людини і громадянина [1].

Правовий статус громадянина класично сприймають через комплекс прав серед яких основну увагу приділено політичним [3]. Взаємовідносини держави й індивіда повинні бути чітко урегульовані й упорядковані. Адже, правовий статус індивіда розрізняється в залежності від того, чи виступає він у якості громадянина, іноземця або особи без громадянства (апатриду) [4].

Взагалі поняття «статус» використовується різними науками, загальна теорія права на підставі якого виробила концепт «правовий

статус». Аналіз значної кількості літератури з теорії держави й права, конституційного права свідчить, що термін «правовий статус» вживається переважно щодо таких категорій як: «людина», «громадянин», «іноземець», «особа без громадянства», «державний службовець», тобто позначає статус (становище) фізичної особи. Щодо юридичних осіб (зокрема, органів державної влади) вживається термін «компетенція», який за значенням має бути тотожним терміну «правовий статус» [5; 6; 7; 8].

Громадянство – стійкий політико-правовий зв'язок особи з державою, що виражається у взаємних правах і обов'язках, в свою чергу громадянин України – це особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України [9].

Для більшості населення держави самий факт громадянства є умовою володіння правами і обов'язками, а також юридичною підставою для користування правами і свободами і виконання обов'язків, встановлених законом [4]. Отже, правовою підставою існування інституту громадянства в Україні є стаття 4 Конституції України, яка визначає, що в Україні існує єдине громадянство, а підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом [2].

Права й обов'язки в правовій державі фіксують складну систему взаємовідносин держави й особистості, засновану на демократичних принципах [4].

Принципи громадянства України визначені у Законі України «Про громадянство», так стаття 2 визначає, що законодавство України про громадянство ґрунтується на таких принципах:

- єдиного громадянства – громадянства держави Україна, що виключає можливість існування громадянства адміністративно-територіальних одиниць України. Якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Якщо іноземець набув громадянство України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України;

- запобігання виникненню випадків без громадянства;
- неможливості позбавлення громадянина України громадянства України;

- визнання права громадянина України на зміну громадянства;
- неможливості автоматичного набуття громадянства України іноземцем чи особою без громадянства внаслідок укладення шлюбу з громадянином України або набуття громадянства України його дружиною (чоловіком) та автоматичного припинення громадянства

України одним з подружжя внаслідок припинення шлюбу або припинення громадянства України другим з подружжя;

– рівності перед законом громадян України незалежно від підстав, порядку і моменту набуття ними громадянства України;

– збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України [9].

Крім вказаних принципів у сукупність правових ознак, що визначають правовий статус громадянина України входять наступні категорії, що визначені також у Законі України «Про громадянство», це: підстави набуття громадянства (ст. 6); випадки коли особу не приймають до громадянства України (ст. 9); порядок поновлення громадянства (ст. 10); припинення громадянства України та скасування рішень про набуття громадянства України (розділ III).

Отже, правовий статус громадянина України – це сукупність встановлених національними та міжнародними нормами правових основ його взаємовідносин з державою (встановлюють порядок володіння та користування громадянином своїми правами, а також виконання ним обов'язків).

Література:

1. Ботнев В. К. Квалифицированная юридическая помощь как конституционно-правовая гарантия защиты прав и свобод человека и гражданина : дисс. ... доктора юридических наук : 12.00.02.2013.

2. Юськів Н. В. Громадянство у системі правового статусу неповнолітніх. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2271/vnulpurn201480737.pdf>

3. Система прав і свобод людини і громадянина. Правовий статус людини і громадянина: Розділ курсу ДО. [uapravo.com](http://www.uapravo.com), 2020. URL: http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=4215&id_book=4212&id_parent=4212&id_vid_res=17

4. Армаш Н. О. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-ноправовий статус : монографія. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2006. 172 с.

5. Гуцул В. В. Адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України у сфері правової освіти населення. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 1. С. 49–53.

6. Теория государства и права : учеб. для юридических вузов и факультетов ; под ред. В. М. Корельского, В. Д. Перевалова. М. : Изд. группа ИНФРА М НОРМА, 1997. 570 с.

7. Буравльов С. І. Категорійно-понятійне розуміння адміністративно-правового статусу господарських судів України. *Sciences of Europe*. 2020. Вип. 2. № 55. С. 59–63.

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

9. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АВТОРСЬКОГО І ТЕХНІЧНОГО НАГЛЯДУ У БУДІВНИЦТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Керечан Д. М.

*аспірант кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін*

*ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»
м. Рівне, Україна*

Будівельна галузь завжди вважалась такою, в якій постійно присутні високі ризики виникнення корупційних правопорушень з боку суб'єктів містобудування, до яких ми відносимо і представників авторського і технічного нагляду у будівництві у процесі їх взаємодії з органами державної влади та замовниками підконтрольних об'єктів будівництва.

Метою нашої роботи є аналіз потенційних корупційних ризиків під час ведення авторського та технічного нагляду при виконанні будівельних робіт, надання відповідних рекомендацій щодо їх мінімізації з використанням механізмів державного контролю і нагляду та пропозицій для удосконалення взаємодії з розглядуваного питання між представниками державної влади та суб'єктами містобудування.

У відповідності до «Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів державної влади» корупційний ризик – це ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення, а чинниками виступають умови та причини, що заохочують(стимулюють), викликають або дозволяють скоєння посадовою особою ...діянь, які можуть призвести до вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією [5].

За видами корупційні ризики можуть бути:нормативно-правові (відсутність, суперечність або нечітка регламентація у законодавстві положень щодо виконання органом влади функцій та завдань);організаційні (невизначення або нечітке визначення процедур